

Bwandafonds

Nieuwsbrief 8, september 2010

Terwijl de Bannabikira Sisters in Bwanda zich opmaken voor een grootse viering van hun honderdjarig bestaan, berichten de kranten hier in Nederland aldoor van moeilijkheden in Centraal Afrika. In Oeganda mag de situatie dan niet zo erbarmelijk zijn als in Congo, hij is verre van rooskleurig. Afrika wordt vaak gezien als een verloren continent, vol armoedzaaiers, moordenaars en dicatators.

Toen Museveni in 1986 president werd van Oeganda verklaarde hij dat een van de problemen van Afrika was dat de machthebbers er te lang in het zadel zaten. Hij zou dat beter aanpakken. Toch vierde hij onlangs zijn 24 jarig bestaan als president. 'Het is makkelijker de macht te grijpen dan op te geven,' constateerde journalist Koert Lindijer een paar weken geleden in NRC Magazine.

AL LACHEN DE TANDEN, HET HART VERGEET NIETS

Rond 1960 kwamen een groot aantal Afrikaanse landen van koloniale staat tot onafhankelijkheid waarna vaak een nieuwe turbulente periode aanbrak.

Wie nu vertelt dat hij/zij naar Oeganda gaat of er iets mee te maken heeft krijgt al snel te horen 'is dat niet het land van dictator Idi Amin?' Inderdaad, de periode met Amin is een beladen geschiedenis waarover de Oegandezen niet graag spreken en die ze het liefst ontkennen. Een verklaring daarvoor zou zijn dat Afrikanen ongevoelig zijn voor tragiek, omdat ze al zoveel afschuwelijke dingen hebben meegemaakt, dat gerechtigheid en terugblikken op het verleden in hun ogen een luxe is die alleen de Eerste Wereld zich kan permitteren.

Het grote dilemma is: moeten we de gruwelijkheden ongemoeid laten omwille van de vrede of moeten we proberen met behulp van tribunalen en waarheidscommissies een catharsis te bereiken? Dit vraagstuk is het onderwerp van studie van wetenschapsjournalist Andrew Rice. Hij verbleef een paar jaar in Oeganda als onderzoeker van het Institute of Current World Affairs. Hij volgde één proces over een moord en doet daarvan verslag in *Al lachen de tanden, het hart vergeet niets*. Het genoemde dilemma vormt een rode draad in het verslag van dat proces. Enerzijds leest het boek als een journalistieke thriller en anderzijds is het een degelijk historisch werk waarin de recente Oegandese geschiedenis aan de orde komt.

Het is ook een meeslepend boek geworden dat gaandeweg inzicht biedt in het krachtenspel dat meer Afrikaanse landen in de greep houdt. Het is geen ontspanningsliteratuur maar voor degene die iets meer wil weten over het huidige Oeganda absoluut aanbevolen.

Nieuw Amsterdam ISBN 978 90 468 0657 9

Bwandafonds bijeenkomst

Zoals al aangekondigd in een mail van enkele weken geleden, is er op zaterdag 25 september een bijeenkomst voor alle begunstigers, donateurs en geïnteresseerden van het Bwandafonds. Dit in de breedste zin des woords; nodig vooral ook uw kennissen en familie uit om mee te komen.

We beginnen om ca 14.00 uur (inloop vanaf 13.30) tot ca 16.30 en houden de bijeenkomst op de boerderij van Cobi en Wim Kaptein, Burmadeweg 12 te Hazerswoude, gelegen in het prachtige Groene Hart. Een route beschrijving staat verderop in deze nieuwsbrief. De bijeenkomst is bedoeld om elkaar te ontmoeten en te spreken over de resultaten van ons Bwandafonds. Daarnaast besteden we aandacht aan de uitnodiging om enkele festiviteiten bij te wonen tgv het 100 jarig bestaan van het Holy Familie convent.

Frank Velthuizen

is onze gastspreker; hij zal ons vertellen over het leven en werken in Oeganda, waar mogelijk gelinkt aan de ervaringen zoals die beschreven zijn 'Witte zuster in donker Afrika'. Frank beantwoordt dan ook graag jullie vragen over Oeganda.

Frank Velthuizen is afkomstig uit Den Haag, maar heeft inmiddels al heel wat jaren werk- en levenservaring opgedaan op het Afrikaanse continent. Met name in Oeganda heeft hij aan diverse projecten meegewerkt. In 1996 is hij voor het eerst naar Oeganda vertrokken in het kader van zijn stage tijdens zijn lerarenopleiding. Hij heeft zich daar ingezet voor een community school in Zuid Oeganda. Na het afronden van zijn opleiding in Nederland, is Frank weer teruggegaan en heeft hij zich gedurende een periode van ongeveer 4 jaar ingezet voor het welzijn en onderwijs van kinderen in Oeganda.

Daarna besloot Frank om zich ook professioneel te oriënteren op het werken in een ander (Afrikaans) land. Hij heeft vervolgens 3 jaar in Malawi gewerkt met straatkinderen, voor de organisatie Samaritan Trust. Na terugkomst in Nederland heeft Frank een internationale opleiding gevolgd aan the Institute of Social Studies in Den Haag. Het was vervolgens geen toeval dat de organisatie Warchild interesse had in Frank. Hij heeft een positie gekregen in het land waar hij graag terugkeerde: Oeganda. Frank heeft daar, aan de conflictzijde in het noorden van Oeganda dit keer, gewerkt met kinderen in vluchtelingenkampen.

Anna Maria Namutebi (Mother Antoinetta) 1910 - 2006

Op zoek naar recent nieuws over het aanstaande eeuwfeest van de Bannabikira Sisters, kwam ik een stukje historie tegen over Mother Antoinetta, de derde Afrikaanse General Superior. Wat me in haar geschiedenis vooral trof is dat zij wat betreft karakter en houding zoveel gelijkens vertoont met zoals we Mother Mechtilde en Sr. Francois de Borgia hebben leren kennen. En omdat de geschiedenis van de Bannabikira de aandacht heeft de komende tijd leek het me aardig hier kort wat over haar rol en betekenis samen te vatten.

Mother Antoinetta is 96 jaar geworden. Daarvan was zij 72 jaar religieuze en had ze 25 jaar de leiding over de congregatie van de Daughters of Mary.

Zij was de oudste van tien kinderen, altijd vrolijk en op zoek naar vrede, kwaliteiten die haar van pas kwamen in haar leidinggevende positie.

Op veertienjarige leeftijd kwam zij voor godsdienstonderwijs bij de Witte Zusters in Villa Maria en raakte zij geïnteresseerd in het religieuze leven. Drie jaar later begon ze haar opleiding aan de Normalschool van sr. François de Borgia. Zij is dus een leerling uit die allereerste periode.

Nadat Antoinetta in 1930 het 'first class certificate as a teacher' had gekregen, begon haar loopbaan in het onderwijs. Ze deed ervaring op in verschillende scholen. In 1932 begon haar noviciaat, twee jaar later legde ze de eerste gelofte af, in 1945 volgde de eeuwige gelofte. Ze was toen al terug in Bwanda, ging Engels studeren en werd novicen meesteres. In 1949 werd ze gekozen tot superior general, de eerste met een professionele opleiding.

Met speciale toestemming van de paus bleef ze moeder overste gedurende drie termijnen van zes jaar. (Twee termijnen was het maximum.) In die periode kreeg de orde de status van Pontifical Order en kwam daarmee rechtstreeks onder het gezag van Rome. Ook later was zij nog enkele jaren assistent.

In 1968 koos de paus haar tot lid van de congregatie van de voorplanting van het geloof. Het zal duidelijk zijn dat zij een grote invloed heeft gehad op de opbouw van de congregatie.

Zij nam het model van de extended family als basis voor de congregatie, zorgde graag voor kinderen vooral weeskinderen, bepleitte gemeenschapszin, de opvoeding van meisjes en vorming van vrouwen, hard werken en gehoorzaamheid. Ze bleef haar leven lang onderwijzen (docerde geschiedenis van de orde aan de novicen), hield van lezen en schrijven, en was slim. Zij had een visionaire geest, startte projecten om inkomen te genereren en vond het belangrijk dat de Bannabikira zouden studeren. Ze kon goed plannen en organiseren. Ze bad veel en spoorde anderen aan dat ook te doen. In 2000 werd ze gekozen tot 'the most outstanding woman of the year'. Als leidinggevende was ze vriendelijk en kon goed luisteren, was nooit bedreigend en altijd behulpzaam.

Over wie hebben we dit alles meer gehoord?

Riet Nouwens

Op dit moment is Frank weer terug in zijn oude vertrouwde Den Haag, met inmiddels ook weer een jaar werkervaring in Afghanistan achter de rug. Hij woont daar samen met Marloes Wesselingh, die hij tijdens de opleiding aan the Institute of Social Studies heeft ontmoet.

Aanmelden

In verband met de voorbereiding is het beslist nodig dat u zich aanmeldt voor de bijeenkomst van 25 september, dit kan gewoon door de mail te beantwoorden.

Aanmelding is nodig in verband met de planning en het verzorgen van de Oegandese hapjes tijdens de bijeenkomst, we willen wel genoeg bananen inkopen.

Matoke tours

Matoke tours heeft (op initiatief van Frank) voor ons een voorstel gemaakt voor een 10 daagse reis naar Oeganda met daarin opgenomen de festiviteiten bij de zusters in Bwanda. Zie hiervoor een van de bijlagen in de mail.

Het is belangrijk dat, zoals in dit voorstel, het plaatselijk vervoer goed en gedegen is geregeld. Ik moet zeggen het ziet er erg aantrekkelijk uit allemaal, het geeft een goede indruk van wat er verder nog te zien en te doen is. Een mooi voorstel voor een vrij luxe reis, maar het kost ook nogal wat eurotjes. Het is dan ook een voorstel. Matoke kan natuurlijk aanpassen aan een kleiner budget of naar een kortere reisduur.

Natuurlijk komt daar de vliegreis nog bij. Vanaf Brussel kunt u rechtstreeks met SN-Brussels airlines. Kosten ongeveer 800 Euro. De vliegtijd is ca 10 uur. Als u overweegt om in December naar Oeganda te gaan, kom dan zeker ook op 25 september, het wordt dan echt tijd actie te ondernemen.

Resultaten van het Bwanda fonds.

Als bijlage bij de mail treft u enige financiële info aan over het opknappen van de school en ook een lijst van in totaal 14 leerlingen die dank zij onze donaties opgevangen worden en naar school gaan.

Een resultaat waar we trots op kunnen zijn.

Financieel overzicht

Zoals in de vorige nieuwsbrief al aangekondigd hebben wij in december vorig jaar 3.000 euro overgemaakt naar de zusters in Oeganda

De 'pot' was daarmee leeg. Momenteel staat er weer ruim 2.000 euro op de rekening.

Dit bedrag is grotendeels bijeengebracht door onze vaste donateurs via de regelmatige donaties.

Momenteel zijn er zo'n 9 donateurs die maandelijks een bijdrage storten. Dit zorgt

voor een vast inkomen van zo'n 1500 euro per jaar.

Verder worden er regelmatig incidentele bedragen gestort. Deze hebben vanaf januari 1220 euro opgeleverd. Toch wil ik graag nog benadrukken dat een regelmatige 'bron van inkomsten' van levensbelang is voor ons fonds. Deze nieuwsbrief wordt naar zo'n 70 adressen gestuurd. Schroom niet en maak maandelijks wat over !! Want nog steeds geldt: veel kleine geldstroempjes vormen uiteindelijk weer een prachtig bedrag!!

Het overboeken van onze donaties naar Oeganda kost 25 euro per keer, het aanhouden van de "fonds"- rekening bij de bank in Masaka kost ons ca 5 euro per maand. Geen hemelschokkende bedragen maar we zijn toch aan het kijken hoe we deze kosten kunnen voorkomen.

De "verdwenen" 500 Euro

Verder is er nog het verhaal van de "verdwenen" 500 euro, misschien herinnert u zich dit uit de vorige nieuwsbrief. De Triodos bank is (al enige tijd geleden) een onderzoek gestart, maar resultaten laten nog op zich wachten. Maar we zijn er vrij zeker van dat dit geld op een of andere manier uiteindelijk toch weer bij onze donorprojecten in Oeganda zal belanden.

KiBaHome

Toevalligerwijs zijn we in contact gekomen met Lies Lucas, een van de drijvende krachten achter KiBaHome.

KiBaHome ondersteunt een weeshuis in het noordoosten van Oeganda. Al pratende merk je dat zij (en waarschijnlijk ieder die iets soortgelijks doet) met dezelfde problemen kampt: hoe zorg je ervoor dat het geld effectief wordt gebruikt. Lies zal er de 25ste ook zijn, we kunnen dan kennis nemen van haar ervaringen.

zie ook: www.kibahome.nl

De Teresa-school is gerenoveerd mbv onze donatie

Route beschrijving naar de Bwandafonds bijeenkomst op 25 september.

Zoals al gemeld wordt de bijeenkomst gehouden bij Coby en Wim Kaptein. Zij wonen aan de Burmadeweg 12 te Hazerswoude 2391MS, bij paarden pension en -opfokstal "De Vrijhoeve". Zie ook www.devrijhoeve.nl. Om er te komen moet u via Zoeterwoude rijden.

Op de N11, dit is de verbindings-autoweg tussen de A4 (afslag 6a-Zoeterwoude Rijndijk) en Alphen aan den Rijn, neemt u de afslag Zoeterwoude-Weipoort. Dit is vanaf de A4 de eerste afslag of vanaf Alphen de laatste afslag voor de A4. Dit is de Ommedijkse weg. Deze gaat na een paar honderd meter over in de Weipoortse weg. Eerste weg links nemen (na enige honderden meters), de brug over de Weipoortse vliet. U rijdt dan op het weddepad. Deze gaat via een bocht naar rechts over in de Broekweg. In deze bocht linksafslaan naar de Burmadeweg. Deze Burmadeweg eindigt op het Erf van De Vrijhoeve.

De locatie is niet bereikbaar via openbaar vervoer.

BWANDAFONDS,

Het Bwandafonds ondersteunt werk in Oeganda van de Daughters of Mary, gesticht in 1910 door Mère Mechtilde (Cato Verkleij)

Initiatief

Joke Linders, Riet Nouwens, Jan Verkleij,
Nico Wesselingh

Correspondentie adres:

Beukenlaan 2
2382ER Zoeterwoude Nederland
071-5619025.

Mail: bwandafonds@gmail.com

Triodos bank nr 78 47 61 345 tnv J.F.
Verkleij en/of M.L. Nouwens.

Vrijdag 13 augustus

Bij het ordenen van het familiearchiefmateriaal ontkom ik niet aan de verleiding enkele brieven van mijn grootvader J.B. Wesselingh te lezen. Een gebeeldhouwd handschrift, prachtig archaische taal. De brieven, gericht aan mère Gertrudis, overste van de Witte Zusters, hebben te maken met de 'litteraire' nalatenschap van zijn dochter Aagje ofwel Sr.François de Borgia. Gedichtjes en teksten die Aagje geschreven zou hebben en die in Esch verzameld worden. Teksten die wij, net als de brieven van Opa, tot voor enkele jaren terug niet kenden en onverhoeds in Esch 'terugvonden'.

Een en ander speelt rond 1942. De witte zusters hebben de geschiedenis van Aagje dan al verwerkt in een boekje dat duidelijk bedoeld was als propagandamateriaal. Dit boekje is besproken door Anton van Duinkerken. Zijn verzuchting dat het levensverhaal van sr. François de Borgia een uitgebreidere biografie waard was, is inmiddels waarheid geworden in *Witte zuster in donker Afrika* van Joke Linders.

Altijd was het de vraag wat een bekende journalist van een gerenommeerde krant als *De Tijd* ertoe gebracht heeft zich over dit propagandamateriaal te buigen. In het archief ontdek ik daar vandaag een verklaring voor. In een brief aan zijn nicht Marie Verkleij of Sr. Nicolas (Witte Zuster in Oeganda) vertelt Jan N. Verkleij (pr) dat hij degene is die Anton van Duinkerken op het spoor heeft gezet. Jan N. Verkleij kon om gezondheidsredenen zijn droom om missionaris te worden niet waarmaken, maar zijn grote liefde voor de missie en belangstelling voor familieleden die dit geluk wel hadden, bleven. Hij beargumenteert waarom een uitgebreidere biografie noodzakelijk is en heeft A.van D. weten te winnen hiervoor publiekelijk een pleidooi te houden.

In dezelfde brief aan zijn nicht verwijst Jan N. Verkleij ook naar de geschiedenis van tante Cato Verkleij, mère Mechtilde, de medestichteres van de Bannabikira in Oeganda en medezuster/overste én tante van Aagje Wesselingh. 'Zou ze niet een reisverhaal geschreven hebben. Bijzonderheden uit postulaat, noviciaat, bestaan die nog? Ik heb wel een hele bos brieven van tante, ik heb ze altijd bewaard. Ze schreef me soms heel uitvoerige brieven waarin ze haar ideeën en opvattingen niet verborg.'

Deze ontboezeming maakt nieuwsgierig. Waar zouden deze brieven zijn gebleven? Naar brieven van tante Cato en haar reisverhaal heb ik (RN) eerder de familie afgespeurd maar tot nu toe niet veel gevonden. Over de tocht vol ontberingen in 1899 hebben Joke en ik kunnen lezen in het officiële journal dat door de laatste (Europese) Witte Zusters in Kisubi wordt bewaard. Het moet een uitdaging zijn om bij een eventuele reis naar Oeganda ter gelegenheid van het eeuwfeest waar (nu mother) Gertrudis uitgebreid herdacht zal worden, nog eens wat zoekwerk te verrichten naar de nalatenschap van deze bijzondere vrouw.

Riet Nouwens – augustus 2010